

dejanje, stavljeno pod obtožbo, označuje prav tako, kakor se je označilo glasom prvotne razsodbe. Čeprav se je zoper obtoženca naperila ponovitev kazenskega postopanja, se vendar kazenski postopnik ne sme tolmačiti v obtoženčevo škodo, kadar se končno izkaže, da so ničevi oni razlogi, s katerimi je bil svoječasno sklep o ponovitvi utemeljen. Če se pri ponovnem postopanju ustanovi isti dejanski stan, kakor ga je bila že svoječasna (pozneje vsled ponovitve kazenskega postopanja razveljavljena) razsodba ugotovila, se torej obtoženec sedaj ne sme obsoditi v strožjo kazen, kakor jo je bila izrekla ona sodba.

Po mojem mnenju se v tej razsodbi pred vsem krivo tolmači jasna določba § 359 št. 4 k. pr. r., ki s tem, da slučajev, sličnih gorajšnjemu, sploh ne jemlje v misel, dovoljuje reformatio in peius za vse slučaje, v katerih se je dovolila ponovitev kazenskega postopanja zoper obtoženca. Kasacijski dvor zastopa stališče, da se v gore opisanem slučaju dejanski stan ni končno prav nič premenil. Pravzaprav bi pa ravno tudi premenitev dejanskega položaja popolnoma opravičevala, da bi se obtoženec drugič strožje kaznoval. Res se je namreč po zvedencih končno izreklo, da je bil B le lahko poškodovan. Pa prvotno — o priliki prve razsodbe — ni bilo sodišču še znano, da se je vsled krivde obtoženega poškodovanemu tudi pretrgal bobnič v desnem ušesu. V praksi so podobni slučaji precej pogosti; čeprav se mora pri končni sodbi kaznivo dejanje kvalificirati prav tako, kakor pri oni, ki se je bila razveljavila vsled sklepa o ponovitvi, se je dejanski stan vendar po okolnostih, prišlih na dan šele po pravokrepnosti prve sodbe, — rekel bi, tako poostril v nepriliko obtoženca, da se mu opravičeno naloži z vnovično sodbo strožja kazen.

Dr. E. P.

Iz pravosodne prakse.

A. Civilno pravo.

- a) **Odškodninsko poročstvo je pogodba, ki se mora tolmačiti v prvi vrsti po splošnih načelih o pogodbah.**

Glavni dolžnik je A; upnik je B; plačnika in poroka sta C in D; odškodninski porok poroka C je E.

Stvarni položaj je nastopen: Upnik B je A-u na dvojice zadolžnic leta 1906. posodil najprej 550K, potem še 150 K. K obema posojiloma sta C in D pristopila kot poroka in plačnika. Po B-u iztoženi A ni v poravnem roku plačal nič, izvršba je ostala brez uspeha, pri čemur je bilo stroškov 13 K 60 h in 1 K 62 h, in nesporno je, da nima A prav nobenega premöženja. B je bil potem tožil poroka C in D, ž njima vred pa tudi A-ovo ženo E. Toda v nerazdelno plačilo obeh posojil sta bila obsojena le poroka C in D s sodbo, ki je dosodila glavnico 678 K 61 h s 6% obrestmi od 1. januarja 1912 in s 6% zamudnimi obrestni od polletno naprej plačljivih obrestnih obrokov, počenši od 1. januarja 1912 po meri časa in zapadlosti, pravnne stroške glavnega dolžnika A v znesku 27 K 30 h, izvršilne stroške 13 K 60 h in 1 K 62 h in naposled lastne pravnne stroške 43 K 35 h. A-ova žena E pa je bila temeljem pripoznave obsojena le v nerazdelno plačilo zneska iz druge zadolžnice po 150 K s pripadki, dočim je bil tožilni zahtevak v ostanku zavrjen. E je tole terjatev B-u tudi popolnoma poplačala. Še preden je prišlo do tega, je B vložil proti poroku C izvršilni predlog s stroški 22 K 65 h, ter je izposloval za terjatev 678 K z vsemi pripadki izvršilno zastavno pravico na C-ova zemljišča.

Kot tožnik vložil sedaj C proti A-ovi ženi E tožbo, ki je predmet te odločbe. Zahteva plačilo 674 K 08 h s stroški. Da bi se rešil nadaljnih izvršb, trdi, da je bil prisiljen B-u ponuditi nov aranžma, ki ga je dosegel s tem, da je B-u poplačal v gotovini stroške 27 K 30 h, 13 K 60 h, 1 K 62 h, 43 K 35 h in 22 K 65 h, skupaj 108 K 52 h, ostanek glavnice prvega posojila 528 K 61 h, obresti 35 K 24 h in zamudne obresti 1 K 71 h, torej skupaj 565 K 56 h, pa je utrdil v novo lastno zadolžnico tako, da mu je B z zadolžnico od 10. februarja 1913 (tožbo je C vložil 19. aprila 1913) »posodil« posojilo 550 K s pr., hkrati pa A-a popolnoma oprostil plačilne zaveze. Toženka E je od glavnega dolžnika A-a dobila vse prvo posojilo 550 K, ne pa samo — kakor ona trdi — le drugo posojilo 150 K; saj je A prvi dolg kontrahirale v to svrhu, da E sezida hišo na svojem zemljišču in E je torej za toženi znesek obogatena (tožnik C se pri tem sklicuje na določbo § 878 o. d. z.). Drugi razlog, da mora toženka plačati, je pa ta, ker je proti tožniku prevzela odškodninsko poroštvo za obe posojili v znesku 700 K, kajti tožnik C je od upnika B prinesel drugo posojilo 150 K na dom toženke, pa ga jej izročil le proti izjavi, da ona jamči njemu za obe posojili soproga.

Toženka E je predlagala zavrnitev tožbenega zahtevka na stroške tožnika C, ugovarjajoč, v prvo, da je A njej izročil le drugo posojilo 150 K, prvo pa je sam pozapравil, v drugo, da je ona, toženka, prevzela dobrostojstvo za C-a le za drugo posojilo 150 K, ki ga je tudi pošteno prejela in plačala, in v tretje, da tožnik škode glede glavnice in obresti sploh še ni zatrpel, ker B-u še ni plačal, ako pa je plačal pravnne in izvršilne stroške v gotovini, tedaj se odškodninsko poroštvo ne sme razširiti ne na obrestne obresti, niti na pravnne in izvršilne stroške.

Pri drugi sporni razpravi, pri kateri so se dokazi provedli, je tožnik C predložil izknjižbeno pobotnico B-a, slovom katere je C B-a brž po prvi razpravi poplačal tudi za glavnico z obrestmi vred.

Prvo sodišče je izreklo sodbo:

»I. Zavrne se tožbeni zahtevek, ki se glasi, da ima toženka plačati tožniku znesek 674 K 08 h s pr. in pravnne stroške, in sicer bodi:

a) zavrnitev glede osnovne terjatve 528 K 61 h in 6% obresti od 1. januarja 1912 do 10. februarja 1913 v znesku 35 K 24 h, skupaj 563 K 85 h s pr. začasna;

b) zavrnitev glede zneska 110 K 23 h s pr., v katerem so zapadle obrestne obresti v znesku 1 K 71 h, potem pravnne in izvršilne stroški 27 K 30 h, 13 K 60 h, 1 K 62 h, 43 K 35 h in 22 K 65 h, slednjič pa tudi glede pravnih stroškov tega spora dokončna,

II. Tožnik je dolžan, da plača toženki na 25 K 40 h določene pravnne stroške.«

Razlogi.

Tožbeni zahtevek je oprt v prvi vrsti na odškodninsko poroštvo ali poporoštvo, pri čemer oznamuje izraz »poporoštvo« nepravi pomen, ker govorimo o pravem poporoštvu tistikrat, kadar se kdo glavnemu upniku — tukaj tega ni — z dobrostojstvom za poroka podveže. Odškodninsko poroštvo pa je tistikrat (§ 1348 o. d. z.), ako se je kdo podvezal poroku za slučaj, da bi imel porok s poroštvom priti do škode, torej za izpolnitev glavnemu dolžniku naprtene regresne dolžnosti (iidejussor indemnitas). Rešiti je najprej to, ali se je toženka E tožniku C kot poroku in plačniku A-ovega prvega posojila po 550 K podvezala za odškodninsko porokinjo. Pri presoji

dokazil pride najprej znak, ki govori za tožnikovo trditve, ta, da je toženka iz tega posojila za stavbo hiše porabila nekaj denarja, okoli 80 K za ostrešni les, 9 K 60 h za konjiče in 6 K 40 h za enega delavca in da je A le ostanek pozapravil; da C drugega posojila 150 K ni hotel izročiti A-u, ampak le toženki, ker je ona prepisana lastnica zemljišča. Zelo verjetno je zategadelj že ob samih teh okoliščinah, da je tožnik toženki stavil pogoj, da se njemu podedeže za prvo posojilo, in če pa drugega ne izplača. Če potem žena in otroci tožnikovi in tožnik sam kot stranka za dokaz izpovedujejo, da je toženka izrekla »ne bojte se, saj imam posestvo in s čim plačati, saj vi niste s tem oškojeni«, in da je tožnik domačim velel »sedaj čujte, kaj je rekla«, ter da je potem šele odštel 150 K, je s tem dognano, da je toženka s tožnikom zares pri tej priliki sklenila odškodninskoporoško pogodbo, in je upoštevno tudi še dejstvo, da je toženka v pravdi najprej trdila, da se o prvem posojilu tistikrat niti govorilo ni, pri dokazilnem zaslišanju pa, da se je morala popraviti v toliko, da ji je tožnik res rekel, da se boji, a ona da je odvrnila »se bo že plačalo, saj on obresti odrajtuje.« Sodišče je o resničnosti tožnikove trditve prepričanost vdobilo kar brez prisežnega zasliševanja. Pravno pa je s tem pribito, da se je toženka napram tožniku kot poroku (soprogovemu) obvezala za škodo, ki mu bo nastala iz poročstva (§ 1348 obč. drž. zak.). Seveda pa je vprašanje, v kolikšnem obsegu je toženka to dolžnost prevzela. Zakaj tožnik zahteva povračila glavnice 528 K 61 h, obresti 35 K 24 h, obrestnih obresti 1 K 71 h in vseh prejšnjih stroškov 108 K 52 h. Občni državljanski zakon stoji na tem, da se morajo izjave porokov strogo tolmačiti, in zlasti se ne sme poročstvo širše razlagati, nego se je porok izrecno izjavil (§ 1353 o. d. z.). Le tedaj, ako je jamstvo izrecito prevzel, jamči porok za zamude glavnega dolžnika, za proti temu nastale pravdne in izvršilne stroške, za zamudne obresti, za zamudo poroka, za pravdne in izvršilne stroške njegove. Take toženkine obveze ni, se tudi ni mogla zgoditi; zakaj toženka leta 1906. vendar ni vedela, kake tožbe se bodo leta 1912, 1913 pojavile. Toženka jamči tudi le za škodo, in v tem oziru velja i po splošnih odškodninskih propisih i po določbi § 1362 o. d. z., da sme porok od odškodninskega poroka le tistikrat zahtevati odškodnine, ako si škode ni provzročil po lastni krivdi. Sledi, da je toženka odgovorna le za glavnico in obresti, nikakor pa ne za zamudne obresti ter za pravdne in izvršilne stroške v vkupnem znesku

110 K 23 h. Zato se je tožbeni zahtevek v oddelku I. b) dokončno zavrnil. Čeprav pa je hkrati ustanovljeno, da je toženka tožniku odgovorna za glavnico in obresti, ker je zgolj ta znesek ali pa samo en del njegov tista škoda, ki je tožniku po poročstvu nastala, vendar pa tožbeni zahtevek niti v tem oddelku še ni gotov, marveč tožba je prezgodaj vložena. Pustimo pri tem v nemar, ni - li škoda šele potem dokazana, ako je bila tudi še sodna pomoč regresa C-a proti A-u zaman, denimo, da zadostuje trditev, ki se je kot nesporna za beležila, da A nima sploh nikakega premoženja, vendar pa stoji kot dognano, da ob izvršilnem predlogu B-a proti tožniku C-u kot obsojenemu poroku škoda še ni bila ekzistentna, in dalje to, da škoda še ni bila nastopila z dnem 10. februarja 1913, ko je tožnik C napram upniku B-u izjavil, »da prevzame dolg na svoje ime«. Kajti po izpovedbi tajnika B-ovega je dokazano, da je tožnik pri upniku glavnico in obresti poplačal stoprav dne 18. maja 1913, ko je B-u izročil na svoje ime potegnjeno zadolžnico. Če potem toženka tožbi, dne 19. aprila 1913 vloženi, očita prezgodnjost, se mora tej trditvi kar pritegniti, ker v tej pravdi ni upošteven po vloženi tožbi spremenjeni ali dopolnjeni stvarni položaj (proti § 406 civ. pr. r.). Odtod izrek pod I. a) sodbenega reka, da se zahtevek začasno odbije. Dotakniti se je le še trditve, da je toženka za iznos 550 K obogatena. V dokazilnem oziru se mora ta trditev za nedokazano proglašiti, ker kvečjemu to stoji, da je toženka — največ 96 K od tega posojila porabila za hišo. A tudi če bi se bil dokaz popolnoma posrečil, pa pravne podlage za naslov obogatitve tožnik nikakor nima. Le mimogrede, da je klic po § 878 obč. drž. zak. popolnoma pogrešen, ker govori ta paragraf zgolj o objektivni nemožnosti dajatev. Pravno razmerje je nastopno. Spričo dejstva, da je A glavni dolžnik B-ov, kateremu sta poroka C in D, bo imela toženka E kot C-ova odškodninska porokinja plačati C-u le tisto škodo, ki jo bo C naposled zatrpel, to pa stoprav po regresu proti A-u in po razdelitvi z D-om. E z A-om torej nima ne najmanjšega posla, s C-om pa zgolj na temelju odškodninskega poročstva. C ne more imeti pravno možnega obogatitvenega naslova proti E, izvzemši slučaj, da bi bil A ugotovil takšen naslov proti nji in da bi bilo pravno mogoče, da A C-u odstopi svoje ugotovljene pravice. To pa je izključeno že zategadelj, ker E od A-a za obogatitev sploh tožena ni bila. Izrek o stroških je po § 41 c. p. r.

Prizivno sodišče je deloma ugodivši prizivu tožnika prvo sodbo v izreku pod I. a) spremenilo tako, da naj toženka E plača tožniku C delni znesek 281 K 92 h s 6% obrestmi od 10. februarja 1913, ostali delni znesek 281 K 93 h z enakimi obrestmi pa je začasno zavrnilo. V ostalem, — točki I. b) in II. reka —, je bila sodba potrjena. Toženka je bila obsojena, plačati prizivniku tretji del na 117 K 59 h odmerjenih stroškov prizivnega postopanja.

Razlogi.

Glede stvarnega položaja se sklicuje prizivno sodišče na ugotovitve prvega sodnika, pridava pa ugotovitev, da je tožnik na drugi ustni sporni razpravi trdil, da je med prvo in drugo razpravo dne 8. maja 1913 poplačal B-u glavnico z obrestmi zadevne terjatve in da toženka te trditve ni zanikala, dalje, da je prvi sodnik to trditev smatral za nepomembno, ker se je dejanstvo izvršilo prepozno. Prizivno sodišče pa upošteva to dejanstvo in je ima za resnično (§ 267 civ. pr. r.), ker je ta utemeljitev pravnopomotna (§ 406 civ. pr. r.) in ker toženka dejanstva ni zanikala. Če pa je tožnik to storil, potem ima pravico zahtevati od toženke kot odškodninske porokinje povračilo dotičnega zneska, za katerega je bil on po svojem poroštvu oškodenec (§ 1348 obč. drž. zak.). Vknjižba zastavne pravice na tožnikovih zemljiščih ni še škoda, tem manj, saj tožnik ni niti trdil, niti dokazal, da bi bil prišel upnik B pri eventualni dražbi do pokritja. Ker pa je po izvršilnih spisih dognano, da A ne poseduje nobenega imetja, in ker s tem stoji, da morata C in D terjatev nerazdelno poplačati, pri čemer ima C regresno pravico do polovice napram D-u in obratno (§§ 1355, 896, 1359 obč. drž. zak.), je pač gotovo, da ima tožnik C kot plačnik cele terjatve po zmislu § 1348 obč. drž. zak. pravico, da od toženke E zahteva povračilo polovice terjatve pod I. a) prvosodnega reka kot tiste škode, katero dejansko že sedaj trpi. Ker mu je prosto, poslužiti se pravice § 1359 obč. drž. zak. proti soporoku D — če to opusti, je sam odgovoren (§ 1362 obč. drž. zak.) — in ker niti ne trdi, da je to pravico zaman doganjal, sedaj pač ne gre ugotavljati in soditi, bode-li tožnik moral tudi drugo polovico iz svojega trpeti kot odškodjenje. Da bi se bila toženka zavezala tožniku povrniti vso škodo, če A ne izpolni svoje dolžnosti, nikakor ni dognano. Tožnik je sam trdil, da je zahteval odškodninsko poroštvo zgolj za obe posojili, toženka pa je na to odvrnila: »Kaj se

bojite za to, kaj jaz nimam toliko posestva, da jaz plačam teh 550 K«, oziroma: »Nič se ne bojte, jaz imam posestvo, bom že jaz plačala«, odnosno: »Kaj se bojite, da ne bi jaz vrnila, kaj nimam jaz toliko veljave, da bi plačala teh 550 K. Saj vi ne boste oškodeni v tem nič.« Iz teh izjav toženke nikakor še ne sledi, da je toženka izpustila iz dolžnosti po § 1359 obč. drž. zak. soporoka D, ki o njem še govor ni bil, marveč izhaja iz njih, da je toženka prevzela le tisto škodo, ki jo boče zgolj C trpel. Njena zaveza se preko tega ne da raztegniti (§ 1353 obč. drž. zak.). Proti izreku, da se na določbo § 878 obč. drž. z. ne more sklicevati, se prizivnik sploh ne pritožuje. Izrek prvega sodnika pod l. b) sodbe je pravilen po §§ 1353, 1362 obč. drž. zak. V izjavi toženke »saj vi ne boste oškodeni pri tem nič« — to izjavo je potrdila le ena priča — ne tiči nič drugega (oba stavka sta celota, o stroških pa ni nobene besede), kakor to, da je toženka obljubila, da tožnik »pri tem« — pri plačilu 550 K — ne bo nič oškodene. Izjava je jasna in določna. Tožnik se nima sklicevati na § 1295 obč. drž. zak. Ker je bila tožba ob času vložitve popolnoma neutemeljena, pre-zgodnja, bila bi se morala v celoti zavrniti, ako ne bi bil pri zadnji razpravi nastopil pogoj § 406 civ. pr. r. Zavaljotega se morajo toženki prisoditi vsi prvostopenjski stroški, oziroma pustiti se mora dotični izrek prvega sodnika nespremenjen. Glede na končni uspeh priziva se je tožniku prisodil tretji del prizivnih stroškov (§ 43 civ. pr. r.).

Vrhovno sodišče je z odločbo z dne 18. novembra 1913 opr. št. Rv VI 606/13-1 revizijo tožnika (toženka ni revidirala) v glavni stvari zavrnilo, ugodilo pa je reviziji v stroških in je v ostalem v veljavi puščeno sodbo prizivnega sodišča v toliko spremenilo, da ima toženka tožniku plačati tudi tretjino prvostopenjskih stroškov (53 K 65 h) in revizijskih stroškov 15 K.

Razlogi.

Na revizijski razlog pomotne pravne presoje oprta revizija je neopravičena glede glavne stvari. Tudi odškodninsko poročstvo je pogodba, in sicer tista pogodba, pri kateri se drugi poroku za škodo zaveže, ako bi škoda poroka zadela (§§ 1348, 1362 obč. drž. zak.). Kaj obsega povračilna dolžnost, daje mero po splošnih načelih najprej izjava odškodninskega poroka, ki se mora razbirati po propisih o pogodbah (§§ 865, 869, 914, 915 obč. drž. zak.). Te propise je pri-

zivno sodišče pravilno uporabilo. Izjava toženke, ki jo prizivna sodba poudarja, se ob uporabi razbornih propisov pač drugače ne da razbrati kakor tako, da se je toženka vdolžila za škodo, ki bi jo tožnik zatrpel pri izterjavi svoje regresne terjatve napram glavnemu dolžniku A glede zneska 550 K, in da ni prevzela širših zavez, posebno ne zamudnih obresti ter pravnih in izvršilnih stroškov. Raditega nikakor ni zmotna v prizivni odločbi potrjena peremptorična odbitev tožbenega zahtevka glede delnega zneska 110 K 23 h, še manj pa dilatorična zavrnitev glede delnega zneska 281 K 92 h, saj tožnik za to vsoto še ni oškodene. V tem oziru mora ostati pri utemeljenih razlogih napadene sodbe. Prav pa se tožnik pritožuje za stroške, kajti toženka se je upirala zoper celotni zahtevke. Tožba je bila potrebna, da se je naposled dosegel deloviti uspeh. Toženka mora v razmernem delu trpeti stroške, ki jih je tožniku povzročila (§ 43. civ. pr. r.). Za stroške revizijskega rekurza se je tožniku pripoznal znesek, ki bi se moral izdati za uspešen stroškovni rekurz (§§ 41, 43, 50 civ. pr. r.). Izrek o nasprotniških stroških odpade, ker revizijskega odgovora ni bilo.

Dr. F. G.

b) O zastaranju služnosti radi nerabe. Zaščitni predpis § 432 civ. pr. r. nalaga sodniku, stranki dati potrebna navodila za obavo pravnih činov, ne nalaga mu pa dolžnosti, iskati stvarno važnih okolščin in dokazov.

Prvi dve stopnji sta priznali tožniku zmago v konfesični tožbi, ki je bila naperjena, da ima toženec po svojem dvorišču trpeti gospodarsko vožnjo za več tožnikovih parcel. Toženec je bil pripoznal, da je to starinsko breme s posestvom prevzel. Dokazano pa je bilo, da je vožnja trajala tudi še do leta 1886., da se potem ni izvrševala 19 let, da se je v letih 1905 do 1909 zopet redno vozilo, da je tožnik v letih 1909 do 1913 dvakrat vozil, naposled, da radi voženja ni bilo do leta 1913. nikdar nobenega prepira, zlasti pa, da se toženec vožnji prej ni nikoli zoperstavil. Ker tožencu ne hasne določba § 1488 o. d. z. z zastaralno dobo treh let, obstoji služnost še, saj bi prominula po nerabi stoprav po 30 letih (§ 1479 o. d. z.).

Vrhovno sodišče je s sodbo od 3. decembra 1913 opr. št. Rv VI 649/13 zavrnilo revizijo toženca, ki je postopanju očital nepopolnost zato, ker ni bilo puščeno, poglobiti vprašanje, ali se ni res

vzajemno vozilo po medsebojnih dvoriščih, in ker se ni bil pripustil dokaz po pričah in strankah o tem, da so tožnikovi spredniki smeli čez toženčevo dvorišče voziti v prid druge domačije, med tem časom prodane, in pa pod pogojem, če in dokler trpijo sami vožnje toženca po njihovem dvorišču; ta dokaz je bil sicer šele na prizivnem sodišču ponuden, a prepozno po krivdi prvega sodnika, ki je nezadostno toženca pravno poučil. Toda pritožniku ni jasno, da zaščitni predpis § 432 c. pr. r. sodniku veli, da mora prava, neveščici stranki nuditi potrebna navodila za obavo pravnih činov, ne nalaga pa sodniku dolžnosti, iskati morebitnih stvarno odločilnih okolščin in dokazov, katere je mogel poznati le spornik, ne sodnik, in ki jih je oni tudi res poznal, kakor priziv govori. Prizivno sodišče ni imelo vzroka, da bi bilo postopanje prvega sodišča spopolnjevalo radi pomanjkljivega pravdovodstva sodnikovega, marveč je po pravici in slovom predpisa § 482 c. pr. r. v nemar dalo novo trditev priziva. Tudi ni bilo potrebe, obravnavati vzajemno izvrševanje vožnje, ker se je le-tikalo družega gospodujočega zemljišča, ne parcel, ki so v pravdo zapletene; bilo je torej brez pomena. Tudi ni upravičen očitok o nepravilni pravni presoji. Nepobitno je utrieno, da so tožnikovi spredniki iz rodbine A preko toženčevega dvorišča od pamtiveka pa do leta 1886. vozili izpred svoje hiše očito brez zaprek v prid obdelovalnih parcel, ne pa v svrhu gospodarstva druge svoje hiše ali tamošnje stavbne parcele; potem, da to toženec priznava, rekši, da je starinsko breme že po očetu prevzel; naposled, da so nasledniki rodbine A—, B in C— za let 1886—1905 opustili vožnjo, ker so neposredno imeli dostop do njiv izpred svoje hiše, da pa je tožnik kot njihov naslednik za let 1905—1913, in sicer tudi še pred odprodajem hiše, gospodarsko vozarenje do njiv ponovil, tudi leta 1909. najmanj dvakrat, toženec pa da je stvar pustil pri tem. Kot pravnozmotno se ob tem položaju ne sme oznameniti po prvem sodniku izraženo in po prizivnem sodišču potrjeno mnenje (§§ 1460, 524, 1479, 351, 5230 o. d. z.), da so bili A-ovi sporno služnost že leta 1886. priposestovali na korist kultur; da neraba pota v letih 1886—1905 za dobe B-a in C-a pogina pravice ni provzročila; ter da mora toženec provajanje trpeti in služnost priznati tožniku kot nasledniku A-ov in kot lastniku gospodujočih zemljišč. Te primerne utemeljitve sprednjih stopenj ne potrebuje revizija z izvajanji, ki se oddaljujejo od dejanskega stanu. Po § 504 c. pr. r. neupošteven je bil v reviziji naveden prigovor, da pred-

posestniki iz rodbine A spričo služnostne vzajemnosti niso mogli posedovati volje, kot nepogojno pravico terjati uporabo nasprotnikovega dvorišča, ter da sta se predposestnika B in C služnostni pravici odpovedala s tem, da vožne poti nista rabila. Zato je morala revizija propasti.

Dr. F. G.

c) Stroški predloga na predznambo zastavne pravice po zmislu dvornega dekreta z dne 24. oktobra 1806 št. 789 z. j. z. — vpisnina.

V izvršilni zadevi c. kr. erarja zoper B je okrajno sodišče v Radovljici (spis E 1025/13) dovolilo predznambo zastavne pravice na zavezančevo zemljišče v zavarovanje davčne globe v znesku 78.664 K, obresti ter stroškov predloga všteti vpisnino.

Na zavezančev rekurz je deželno kot rekurzno sodišče v Ljubljani izpodbijani sklep toliko izpremenilo, da je predlog glede stroškov z vpisnino vred zavrnilo, sklicevaje se na to, da po besedilu dvornega dekreta z dne 24. oktobra 1806 z. j. z. št. 789 ni moči zahtevati zavarovanja stroškov, nastalih šele pri sodišču, kakor tudi ne zavarovanja vpisnine, ki jo je šele odmeriti in predpisati.

Vrhovno sodišče je s sklepom z dne 18. novembra 1913 opr. št. R VI 362/13 revizijskemu rekurzu zahtevajočega upnika ugodilo glede stroškov predloga, ne pa glede vpisnine iz nastopnih razlogov:

Res govori dvorni dekret z dne 24. oktobra 1806 št. 789 z. j. z. le o zavarovanju terjatev, o katerih pristoji preiskava in odločba samo političnim oblastvom, vendar se s tem ugotavlja le kakovost terjatve, glede katere je sodišču na goli predlog upravnega oblastva ukreniti izvršitev zavarovanja. Vprašanje o stroških zavarovanja v dvornem dekretu ni rešeno. O tem je odločiti le temeljem določb izvršilnega reda, na kar kaže tudi odstavek drugi čl. III. uvod. zak. k izvrš. redu. Tukaj je odrejeno, da veljajo, kolikor se sodno postopa radi zavarovanja ali izterjanja v prvem odstavku označenih zahtevkov in izvršitve izvršbe ali zavarovalnega postopanja določbe izvršilnega reda.

Temeljem določb izvršilnega reda je pa zahtevek na predznambo zastavne pravice za stroške zavarovalnega predloga popolnoma upravičen. Po § 74 izvrš. reda mora namreč zavezanec povr-

niti zahtevajočemu upniku vse le-temu povzročne, za uresničbo pravice potrebne stroške in po § 375 odstavek drugi izvrš. reda je v sklepu, dovoljujočem predznambo, navesti znesek, ki naj se zavaruje, s pripadki vred. K tem pa spadajo po § 16 zemljek. zak. tudi izvršilni stroški. Toliko je bilo torej ugoditi rekurzu.

Ni pa utemeljeno izpodbijanje sklepa rekurznega sodišča radi vpisnine. Na določbo § 6 C zakona z dne 13. decembra 1862 št. 89 d. z., se revizijski rekurz ne more opirati. Po ti zakoniti določbi je strankam res na voljo dano, plačati pristojbino v kolekih ali preputiti odmero pristojbinskemu uradu. Vpisnina pa se v kolekih ni plačala. Ta nedostatek se tudi ne da odpraviti z ugovorom, da je erar oproščen plačila pristojbin v kolekih. Za ta slučaj velja namreč § 13 prist. zak., ki določa, da mora pristojbini zavezana stranka, ki izgubi pravdo, plačati dohodarstveni blagajni tudi one pristojbine, ki bi jih morala plačati nasprotna stranka, ako ne bi bila oproščena.

—ž.

d) V pravdi propali konkurzni masi je naložiti pravdne stroške po zmislu §§ 11., 29. in 160. konk. reda. — Očitna huda krivda sodišča po zmislu § 51., odst. 2. c. pr. r.

Upravnik konkurzne mase A. je tožil ženo kridarjevo pri okrajnem sodišču, ker se je bil protivil, da bi bilo izkupilo, doseženo na izvršilni sodni dražbi premičnin prezadolženca, izdano ženi, in ker je bil zavrjen na pot redne pravde.

Prva in druga stopnja sta razsodili, da ni upravnik aktivno legitimiran z tožbo. Obe sta obsodili tožnico konkurzno maso A., da mora plačati toženki pravdne stroške v 14. dneh pod izvršbo.

Upravnik se je pritožil v prizivu tudi radi tega izreka o plačilu pravdnih stroškov. Prizivna inštanca je potrdila prvo sodbo v celem obsegu, ni pa utemeljila svoje odločbe glede plačila pravdnih stroškov »v 14. dneh pod izvršbo« niti z besedico.

Na revizijski rekurz zaradi izreka prizivne sodbe glede plačila pravdnih stroškov je vrhovno sodišče izdalo dne 19. avgusta 1913 opr. št. R VIII 135/13 naslednji sklep:

Ugodi se revizijskemu rekurzu, izpodbijana sodba prizivnega sodišča, kolikor prvostopno sodbo potrjuje v izreku o stroških, se

razveljavlja kot nična in prizivnemu sodišču se naloži v tem obsegu nova odločba, pri čemer se bo tudi iznova razsodilo o stroških prizivnega postopka. Plačilo stroškov revizijskega rekurza, določenih na 19 kron, se nalaga okrožnemu sodišču v G.

Razlogi.

Četudi se v revizijskem rekurzu ne uveljavlja ničnost, se je vendar pokazalo iz pravnih spisov, ko so se po § 494 in 513 c. pr. r. pregledali radi izreka o stroških, da se priziv obširno obrača zoper to, da je bilo tožeči konkurzni masi od prvega sodnika naloženo plačilo pravnih stroškov tekom 14 dni pod izvršbo, da odločba prizivnega sodišča glasom svojega izreka potrjuje tudi ta del pravosodne sodbe, da pa v svojih razlogih niti ne omenja izreka prve inštanice o stroških.

Izpodbijana sodba torej nima v svoji odločbi o prizivu glede pravnih stroškov prav nobene utemeljitve, vsled česar je ta sodba po § 477 št. 9 civ. pr. r. nična.

Ne preostaja drugega, nego razveljaviti ta del prizivne odločbe in ukazati drugi stopnji novo odločbo v tem oziru; pri tem bo po določbah §§ 11, 29 in 160 konkurz. reda morala uvaževati, da je izvršba v premoženje kridarja nedopustna in da plačuje upravnik upne mase, katerim se prišteva tudi tožena stranka, kolikor masa zadošča.

Ker se je prizivno sodišče s svojim postopanjem v tem slučaju nahajalo v očitni hudi krivdi, se je uporabil § 51 odst. 2 c. pr. r. in mu je bilo naloženo plačilo stroškov pravnega sredstva, in sicer to tem bolj, ker stranki nista na noben način dali povoda za to ničnost.

Dr. Dermota.

e) Hrvaškega sodišča kazenski nalog, čegar pravnomočnost je uradno potrjena, tvori izvršilni naslov proti tozemskemu zavezancu, ki mora v primeru nepravnomočnosti, da odvrne izvršbo, izposlovati razveljavljenje naloga pri inozemskem sodišču, nikakor pa ne pomaga rekurz proti izvršilni dovolitvi pri tozemskih sodiščih.

Avstrijska finančna prokuratura kot zakonita zastopnica kralj. ogrskega erarja je predlagala proti tozemskemu zavezancu

izvršbo premičnin na podlagi pravnomočnih kazenskih nalogov kralj. kotarskega suda v Jaski z dne 7. maja 1910 opr. št. II 483/10 in II 484/10. Tozemsko okrajno sodišče je izvršbo z rubežem premičnin dovolilo in zaprosilo za opravbo izvršbe krajno pristojno okrajno sodišče.

Zavezanec je vložil rekurz proti tej dovolitvi z zahtevo, naj se izvršilni predlog zavrne in se razveljavijo vsi že opravljeni izvršilni čini, trdeč, da v tej stvari od nobenega hrvaškega sodišča ni nikoli dobil ne vabila, niti kazenske sodbe, in da mora biti na vsak način pomota v osebi zavezanca.

C. k. r. višje deželno sodišče v Gradcu je s sklepom od 21. marca 1913 opr. št. R II 63/13-1 zavrnilo rekurz na stroške pritožnika, izrekši, da je pritožba neopravičena in nesposobna, opravičiti, da bi se vloženi izvršilni predlog zavrnil. Če namreč zadevna kazenska naloga kralj. hrvaškega kotarskega suda v Jaski, ki tvorita naslov po § 1 št. 8 izv. r., res nista bila nikoli dostavljena pritožniku, kakor pač on trdi, če torej ta dva naslova proti njemu še nista postala pravnomočna, potem je pritožnikova briga, da se pri pristojnem hrvaškem kotarskem sudu požene za razveljavljenje kazenskih nalogov po § 39 št. 1 izv. r., ter da potem zahteva, naj se izvršba ustavi, oziroma da žeprej, čim bode dotično postopanje uvedeno, zaprosi za odložitev izvršbe po § 42 št. 1 izv. r. Povsem nedopustno pa bi bilo, zavrniti izvršilni predlog, opiraje se na nepodprte enostranske trditve, ki so v pritožbi navedene, ker je pravnomočnost kazenskih nalogov uradoma potrjena in s tem predlog v zakonu utemeljen.

Dr. F. G.

f) Pri rešitvi vprašanja, ali je po domiku, oziroma po izvršilni prodaji nastale stroške smatrati za izvršilne stroške, določba § 285 izv. r. ne pride v poštev.

Pri naroku, določenem v svrhu razdelitve izkupila za izvršilno prodane premičnine, je prijavil zastavni upnik svojo izvršilno terjatev, za katero še ni bilo dovoljeno prodajno postopanje, in je zaznamoval tudi stroške za prijavo.

Izvršilno sodišče — okrajno sodišče v Ljubljani spis E 3447/10 — je priznalo stroške prijave kot izvršilne stroške z utemeljitvijo, da je ta upnik v zmislu § 285 izv. r. moral prijaviti svojo terjatev, ker se sicer ne bi nanjo oziralo. Stroški prijave so torej potrebni.

Deželno kot rekurzno sodišče v Ljubljani je na rekurz poznejšega upnika izreklo, da označeni stroški prijave niso izvršilni stroški, ker so nastali po domiku, takih stroškov pa ni smatrati za izvršilne stroške. Svoj sklep je utemeljilo bistveno z razlogi plenisimarnega sklepa vrhovnega sodišča z dne 4. februarja 1913, št. 201 knjige judikatov (št. 1464 ur. zb.).

Ta sklep je zastavni upnik izpodbijal z revizijskim rekurzom, v katerem je to-le poudarjal: Z domikom ali izvršilno prodajo ni končano izvršilno postopanje, marveč le oni del izvršilnega postopanja, kojega smoter je odvzetje zastavnega predmeta zavezancu. Izvršba pa se nadaljuje tako dolgo, da zahtevajoči dobi plačilo iz največjega ponudka ali iz izkupila. Sicer pa so bili stroški prijave z ozirom na določbo § 285 izvr. r. potrebni in jih je zato smatrati za izvršilne stroške v zmislu § 74 izvrš. reda.

Vrhovno sodišče revizijskemu rekurzu ni ugodilo in je svoj sklep z dne 16. decembra 1913 opr. št. R VI 423/13 utemeljilo tako-le:

Pravnemu nazoru rekurznega sodišča je pritrđiti iz razlogov izpodbijanega sklepa.

Po § 443 obč. drž. zak. obstoji zastavna pravica v tem, da upnik zadobi pravico, doseči plačilo iz zastavljene stvari. V to svrho je upravičen po § 461 obč. drž. zak. zahtevati sodno prodajo zastavljene stvari, sodišču pa je postopati po predpisih sodnega reda. Iz te določbe izhaja, da s prodajo zastavljene stvari ni le konsumirana zastavna pravica, marveč končana tudi izvršba, ki tvori po sodnem redu postopanje za prodajo. Za rešitev vprašanja, ali je vprašavne stroške smatrati za izvršilne stroške, določba § 285 izvrš. reda torej ne pride več v poštev.

—ž.

B. Kazensko pravo.

a) V postopanju radi pregreška zoper varnost časti sme zasebni obtožitelj, obveščen o sklenjeni uvodni preiskavi, predlagati dopolnitev samo enkrat. — Ko je ta predlog odklonjen, dobi zasebni obtožitelj zadnji in definitivni rok za vložitev obtožnice (§ 112 k. pr. r.).

A je kot zasebni obtožitelj vložil proti B ovadbo radi pregreška zoper varnost časti s predlogom, naj se vpelja uvodna pre-

iskava. Že v ovadbi je naglašal, da bode najbrže treba izvesti razne dokaze, med temi tudi en poseben dokaz.

Preiskovalni sodnik je sklenil preiskavo, ne da bi izvršil od zasebnega obtožitelja v ovadbi omenjeni dokaz in je obtožitelja pozval po § 112² kaz. pr. r., da v 14. dneh ali vloži obtožnico, ali pa predlaga dopolnitev uvodne preiskave.

Zasebni obtožitelj je v odprtem 14dnevem roku predlagal popolnitev preiskave z izvršitvijo dokaza, katerega je že v ovadbi omenjal.

Vsled pomislekov preiskovalnega sodnika je svetovalna zbornica sodnega dvora odklonila dopolnilni predlog zasebnega obtožitelja.

Ta sklep je bil dostavljen zasebnemu obtožitelju na roke njegovega zastopnika (§ 112³ kaz. pr. r.).

Predno je od dostavitve tega sklepa preteklo 14 dni, je zasebni obtožitelj mesto obtožnice vložil ponovni dopolnilni predlog. Preiskovalni sodnik je izrazil v zmislu § 97 k. pr. r. svoje pomisleke, češ da je preiskavo ustaviti, ker zasebnemu obtožitelju v preiskavi ne gre isto mesto, kakor javnemu obtožitelju.

Svetovalna zbornica se je pridružila tem pomislekom preiskovalnega sodnika (§§ 97 in 112³ k. pr. r.), ter odklonivši dopolnilni predlog uvodno preiskavo po § 112², 114 k. pr. r. ustavila. Kot bistvo razlogov ustavitve je navedla, da 14dnevnega roka § 112 k. pr. r. ki ga dobi zasebni obtožitelj, ni mogoče podaljšati s tem, da se po odklonitvi prve dopolnitve predlaga še druga. Novi rok § 112³ k. pr. r. se podeli le za vložitev obtožnice in so v tem štadiju daljne popolnitve nedopustne. Vsled opuščenja vložitve obtožnice tekom zakonitega roka, je smatrati, da je zasebni obtožitelj od daljnega kazenskega preiganjanja odstopil.

Sodni dvor druge stopnje je pritožbo zasebnega obtožitelja zavrnil deloma kot nedopustno, deloma pa kot neutemeljeno.

Razlogi.

Izpodbijani sklep obsega a) odločbo svetovalne zbornice, da je vložitev dopolnilnega predloga med tem ko teče novi rok § 112 k. pr. r., nedopustna; b) ustavitve uvodne preiskave po § 109 k. pr. r.

Kolikor se obrača pritožba proti prvemu delu sklepa, bilo jo je zavreči kot nedopustno, ker proti takim odločbam svetovalne

zbornice po § 114 k. pr. r. ni pravnega pomočka. Kolikor pa se je izrekla ustavitev uvodne preiskave po § 109 k. pr. r., je pritožba neutemeljena, zasebni obtožitelj v roku, ki mu je stal po § 112³ k. pr. r. na razpolago, — ni vložil obtožnice; po § 112² k. pr. r. je opustitve pravočasne vložitve obtožnice istovetna z odstopom od obtožbe in se je potemtakem ustavitev preiskave po §§ 46³ in 109 k. pr. r. opravičeno izrekla.

Dr. P. S.

Izpred upravnega sodišča.

Zagotovilo stroškov za zgradbo železniških postajališč je zadeva, ki spada v lastno področje občine. Dotični stroški se smejo pokriti s posebno občinsko doklado od v prvi vrsti interesiranih vasi. (Razsodba upravnega sodišča z dne 9. decembra 1913 št. 9734 ex 1913.)

Gospodarski odbor k občini R. spadajočih vasi L. in M. je sklenil, da naj se na stroške teh dveh vasi zgradi postajališče v L. in je pri občinskem odboru v R. prosil dovoljenja, da se smejo v svrhu pokritja teh stroškov pobirati prispevki od posestnikov v teh dveh vaseh.

Občinski odbor v R. je na to prošnjo gospodarskega odbora »zaradi pobiranja prispevkov za gradbo postajališča na stroške davkoplačevalcev teh dveh vasi« odobril sklep navedenega gospodarskega odbora in izdal razglas, da se odobri sklep gospodarskega odbora za L. in M., po katerem se na stroške vseh posestnikov iz teh dveh vasi napravi železniško postajališče v L. Proti temu naperjene prizive nekaterih davkoplačevalcev iz obeh vasi, v katerih se je tudi uveljavljalo, da so se posamezni interesentje prostovoljno zavezali, napraviti postajališče na lastne stroške, je deželni odbor kranjski zavrnil, ker je bil občinski odbor na predlog gospodarskega odbora za vasi L. in M. na podlagi § 28 občinskega reda postavno poklican sklepati glede naprave postajališča v L., ker je to zadeva, ki se brezdvomno tiče v prvi vrsti občinskega prida. Ker bo to postajališče v korist vsem davkoplačevalcem v L. in M., je pravično, da prispevajo sorazmerno k zadevnim stroškom vsi davkoplačevalci iz obeh teh vasi in da se po zmislu § 82 občinskega reda pokrije eventualno ta izdatek potom posebne doklade v obeh vaseh, katerima bo ta naprava v prvi vrsti koristila.